

יום	יום לחודש	ליקוטי מוהר"א	ליקוטי הלכות ה"ב	משנה ברורה	השתפכות הנפש	שולחן ערוך אבן עזר
שבת	כ"ט	קה.	מט	חורה	קסה-קסו	י, א.
א	ל'	קה:	נ	קי:	קסו-קסז	ב, ג.
ב	א'	קו.	נא	קיא.	קסז-קע	ד, ה.
ג	ב'	קו:	נב	קיא:	קעא-קעב	א, ב.
ד	ג'	קז.	נג	קיב.	קעג-קעד	ג, א.
ה	ד'	קז:	נד	קיב:	קעה-קעו	ב, א.
ו	ה'	קח.	נה	חורה	קעו-קעח	ב, ג.

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

228 | פרשת ראה | כ"ט אב תשפ"א

דבר המערכת

"אלול, שאז כל ישראל מתעוררים וזוכרים בה' יתברך ובעלמא דאתי, ועל כן תוקעים אז בשופר, כי על ידי שופר מזכירים עצמן אימת יום הדין של לעתיד שאז יתקע בשופר גדול" (לקוטי הלכות, ברכות הרה"ח-נ).

הנפש הבהמית שוכחת, שקועה במדמנת החיי יום יום ולא זוכרת את אחריתה, מסיחה את דעתה מן השעה שתצטרך לעמוד ולתת דין וחשבון מפעלה. ועל כך בא שופר של אלול, להחריד וליירא, להזכיר ולעורר, שיש תכלית לחיינו וכל מעשינו הנכתבים בספר עתידים להקרא לפני מלך מלכי המלכים, וביום דין יפקד כל מעשה איש ופקודתו ועלילותו ומצעדיו גבר, מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש, כל מחשבה וכל הרהור, כל רעיון וכל רצון, כל תאוה וכל תשוקה, הכל הכל יעלה ויבוא ויגיע וייראה ויפקד.

ומי שנזכר בזאת, מתעורר לבקש ולהתחנן, לחלות פני צורו וקונו לשוב מעתה באמת לסלוח העבר ולהתחיל דרך חדשה של קרבת אלוקים.

בימים עברו היה די בקול השופר של שחרית באלול כדי לעורר הלבבות שיתחילו לחוש ולדאוג מן העתיד, אבל כנראה שכאשר גבר החושך ונאטמו הלבבות הוצרכו מן השמים לעוררנו באופן נוסף, השליכו אותנו לחוסר וודאות, אין יודעים מה יולד יום, רבבות עומדים ולבם מלא רתת על גורל נסיעתם לראש השנה שלו' העולה על הכל, כל יום שמועות אחרות וספקות חדשות.

מן השמים מכריחים אותנו לחשוב על העתיד ולדאוג עליו, ומלבד התפילה והזעקה מעומק הלב שנזכה ונחיה ונעלה ונבוא לשם ברננה בעזרת השם, צריכים אנו 'להסתכל בשכל של כל דבר', ולהבין, שמן השמים פשוט רצו להרגיל אותנו שלא לחיות חיי בהמה המונחת רק בהווה, אלא נתחיל לזכור 'בה' יתברך ובעלמא דאתי' שזה תכליתו הפשוט של השופר באלול.

אם נשכיל לעורר לבנו לתשובה לא נצטרך לתזכורות קשות, ונוכל לעשות את המוטל עלינו בשמחה בישוב הדעת, בשובה ונחת נושע לפעול את הגאולה השלמה ושמיעת קול שופרו של משיח במהרה.

העורכים

מתכוננים למלחמה!

האדם אינו מתעורר עכ"פ לרצות לקחת אחריות, ואינו מפחד ממשפט זה, וכל עוונות השנה החולפת מושלכים אחרי גוו, הרי שלא עשה את ה'אתעוראת דלתתא' המחוייבת לקבלת רחמים אלו.

מוהר"ג כתב לבנו: "והנה ימי המשפט והדין הגדול של ראש השנה ממשמים ובאים וכבר בירכו ראש חודש אלול וצריכים לרעוד ולפחד מאד ממשפט הזה שנוגע לחיים נצחיים ואי אפשר לשחד בממון ולפייס בדברים" (מכתב מיום א' שפסחים תקצ"ה). צריכים לרעוד ולפחד! רבינו הקדוש והנורא פחד מאד בשמיעת קול השופר של אלול, וכפי שמוהר"ג מתאר: "ודיבר עמי ושאל אותי אם נפל עלי פחד בזה הראש חודש אלול, וסיפר לי שעליו נפל פחד גדול ונורא מאד כששמע קול השופר בזה היום שהתחילו לתקוע כי אחזתו פחד ורעדה גדולה, ואמר 'היום הזה אחזני סמר ורעדה גדולה כששמעתי קול השופר'" (חיי מוהר"ג, פ. 9). כשבאותו מעמד גילה רבינו הקדוש את הסוד העצום שמי שזוכה להרגיש באמת את כאב עוונותיו הרי גם כל יוצאי חלציו חייבים להתעורר מכך לתשובה, "והזמן המסוגל לזה הוא חודש אלול, כי אלול ראשי תיבות א'ל ל'בבר ו'את ל'לב זרעך" (לקוטי מוהר"ג, קמא). אלול הוא הזמן המסוגל להרגיש את כאב העוונות, להבין קול ימי נותרקנו ואיך טיפשנו לבנו לעזוב מקור מים חיים לחצוב לנו בורות נשברים שלא יכילו המים.

כמובן שצריך להיות בקי בדבר זה, וכפי שרבינו לימד אותנו בכוננת אלול (ליקוטי מוהר"ג, פ. 10). שיחיד עם הבושה ושפיכות הדמים בלב על העוונות חייבים להתחזק וליחל לתשועת ה' ולסמוך על עוצם חסדו אפילו על הרחוק שברחוקים המונח בשאלו תחתיות, אבל מאידך יש לזכור שגם החלק הזה של בושה וכאב הינו חלק הכרחי ביותר.

וכך מורה לנו מוהר"ג הלכה למעשה: "בודאי צריך הבעל תשובה לסבול בזיונותו ושפיכות דמים מעצמו, כי צריך להתבייש בעצמו מעוונותיו ופגמיו עד שיהיה נשפך דמיו בקרבו, אבל אף על פי כן צריכים להיות בקי בהלכה זאת מאד שלא יבוא על ידי זה לעצבות ומרה שחורה דסטרא אחרא. ועל כן באמת עיקר דרכי התשובה אי אפשר לקבל כי אם על ידי גדולי הצדיקים שמורים לנו דרכי התשובה, וכל זה צריכים ביותר בראש השנה שהוא תחילת השנה, שהוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה, ואז צריכים להמשיך דרכי התשובה, ועל כן הקדים לנו השם יתברך ברחמי חודש אלול הקדוש כי בהם עוסקים לתקן דרכי התשובה כדי שנזכה בראש השנה לילך בדרכי התשובה הקדושים האלו" (ליקוטי הלכות, שבת ז. מה).

בחודש זה נאחז היטב בשני הקצוות הללו - נעורר לבנו להתבייש מעוונותינו ולפחד מאימת הדין, ויחד עם זה נתחזק בדרכי השמחה והתקוה בגודל חסדי ה', והיא התשובה המעולה שתכריע בעדנו את הכף לשנה טובה ומתוקה.

"כל לב מבין ראוי להבין מרחוק שבתשרי הוא מלחמה עצומה לכל אחד ואחד, כאשר מקדימים לצעוק בכל חודש אלול אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח" (עלים לתרופה, רכז). בתשרי אנו ניגשים למשפט מכריע ביותר, בו נלחמים שתי הצדדים זה לעומת זה במאבק איתן ובמלחמה עצומה ונוראה.

מצד אחד עומד הסי"מ האכזרי ומבקש להמיט עלינו את הגרוע ביותר רח"ל, להעצים ולהגביר את הסתר הפנים באופן שלא נרגיש ולא נאמין ביקרת שמחת יהדותנו חס ושלום; שלא נעריך חלילה את עוצם גדולת תפארת קדושת לימוד התורה וקיומה; שלא נתיירא מלהתרחק מבוראנו מקור הטוב, ועוד כהנה וכהנה רח"ל. המלך זקן וכסיל רוצה להתגבר ביתר שאת להכניס את ארס הזקנה והעצלות, להתרפות ולהתייאש ולחשוב שמכיון שכבר עברה שנה נוספת ועדיין לא נושענו, הרי זה מוכיח שאבדה תקוה חלילה. וכשהאדם יתרפה, תתגבר נגדו ההסתרה והמניעות ביתר שאת, וזה יביא ח"ו להיפך הטוב גם בגשמיות.

ומאידך עומדים הצדיקים האמיתיים בשמי מרום ומבקשים לחדש שנה טובה, שנת חיים אמיתיים ונצחיים, שנת דבקות בבורא ית', שנת גאולת הנפש והגוף, שנת התחדשות נפלאה בעבודת ה' והחלשת כח היצר ותיקון דרכי התשובה. וכדברי מוהר"ג: "עיקר ההתחדשות הנפלא הנעשה בראש השנה מעין תחילת הבריאה הוא בענין המתקת הדינים, שבכל ראש השנה ממשכיין הצדיקים חסדים ורחמים חדשים שלא היה מעולם, להמתיק כל תוקף הדינים המתעוררים בראש השנה וממשיכים חסדים חדשים נפלאים מאד לבטל הקטרוגים של הפגמים של אותו השנה עד שממתקים כל מיני דינים שבעולם וממילא מבטלים כל הצרות והיסורים מישראל, וממשיכים שפע ורב טוב לבית ישראל. והעיקר שעל ידי ריבוי החסדים חדשים ונפלאים שממשיכים בראש השנה, על ידי זה מבטלים ומחלישים כח היצר הרע ומכניסים הרהורי תשובה והתחזקות נפלא בישראל להתחיל בכל פעם לשוב אליו יתברך מכל מקום שהוא, כי כל מה שממשיכים חסדים יותר וממתקים דינים יותר, כמו כן מחלישים כח היצר הרע והסטרא אחרא שכל כוחם מדינים" (ליקוטי הלכות, מתנה ה. ד).

ואנו בתוון, צריכים לבחור בטוב ולרצות שהמשפט אכן ייצא לטובתנו ושהצדיקים יפעלו שהכף יזכרע לטובתנו.

כמדומה, שההכנה הראשונה צריכה להיות: שנזכור ונשיב ללבבנו שאכן הולך וקרוב משפט שכזה! צריך להעלות על הדעת את הפחד והיראה מכל המקטרגים שנוצרו בשנה שעברה ולכאוב עליהם. שכן, מי שהולך בשרירות לבו ואומר 'שלום יהיה לי גם בלא תפילה ובקשת רחמים', הרי קשה מאד שיעורר את כח הצדיקים שביקשו עבורו ויפעלו למענו. אם

פניני אור

אמרות שחרות מרביה"ק ותלמידיו

מוהר"ג"ת אמר פעם למחקר אהד: "אויב דו גלייבסט אין דעם ערשטן פסוק 'בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ' קען איך מיט דיר רעדן. אז נישט, האב איך מיט דיר נישט וואס צו רעדן" - "אם אַתָּה מאמין בפסוק הראשון שבתורה 'בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ', אַנִּי יָכוֹל לְדַבֵּר עִמָּךְ. וְאִם לֹא, אֵין לִי מֵה לְדַבֵּר עִמָּךְ". (שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"ג 6:56 - נין ההמה 5:54 - מוזק"ש 8:31
צאת השבת 8:10 - צאה"ש לר"ת 8:48

ביראה ואהבה!

ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל
כתב הגרי"מ שליט"א באחד ממכתביו:
"לבאר ענין הששה שבטים של הר גריזים והששה של
הר עיבל:

הנה, בין הברכה בין הקללה שניהם היו מפנים פניהם
לכל ישראל בתנאים המסויימים שבהם, ואין בהם
שום הבדל בין שבט לשבט, כי אם שבעת הברכה
הפכו הלויים פניהם מול הר גריזים, אעפ"י שהברכה
אמרו בלשון שיחול על כל ישראל, וכן בעת הקללה
הפכו פניהם מול הר עיבל.

ויתכן שהששה שהיו בהר גריזים הם היו מבחינת
ימין, בח' חסד, אוהבי מצוה, לכן נשפע להם חיות
להבחינה שלהם. והששה שבהר עיבל הם היו מבחי'
גבורה - "איזהו גיבור הכובש את יצרו", והיו עובדים
יותר בייאה, לכן קיבלו שפע קודש של בח' יראת
חטא, יראת העונש, שיכלו להיות נשפעים ומשפיעים
הפחד והיראה והגבורה דקדושה לבלתי יחטאו,
אעפ"י שכל אחד צריך לעבוד בין מאהבה ובין מיראה,
אבל יש מעלה בעבודה ביראה כמ"ש באבות (פרק א'
משנה ג) "ע"ש בפירוש ר"ע מברסלוב".

(אוסף מכתבים, מכתב צח)

במה תלוי השפעת

השפע?

אפס כי לא יהיה בך אביון כי בך יברך ה'

קיום הבטחה זו - שלא יהיה בנו אביון, ויהיה שפע
עצום לכל אחד מישראל - תלוי בקדושת האדם.

"כי מי שזוכה לקדש את עצמו בקדשת הברית שהוא
נקרא צדיק כידוע, אזי זוכה לדבק את עצמו בהשם
יתברך, ולחזות ולהסתכל באלקות, לראות שורש
השפע של הממון והעשירות, שהוא שורש הנפשות,
ואז ממשיך הממון והשפע בקדושה גדולה, ואז נשפע
כל השפע הקדושה להשכינה וכנסת ישראל.

כמו שיהיה לעתיד לבוא כשיבוא משיח ויבנה בית
המקדש במהרה בימינו, שאז יתקיים 'אפס כי לא
יהיה בך אביון'. כי יתבטל העניות והדלות מכנסת
ישראל, כי השכינה וכנסת ישראל יקבלו כל השפע
הקדושה משורשו העליון וזר אל יתערב בתוכם.

וכל זה זוכין על ידי קדושת הברית, שעל ידי זה זוכין
לעלות למעלה לחזות בנועם ה', בשורש השפע
העליונה, ואז זוכין להמשיך כל השפע והעשירות
להשכינה וכנסת ישראל לבד, בבחינת 'היריקותי
לכם ברכה עד בלי די'. כי שמירת הברית הוא הצינור
של כל ההשפעות כידוע, ועל כן זוכין על ידי שמירת
הברית להמשיך כל השפע והעשירות קדושה
לכנסת ישראל לבד" (ליקוטי הלכות, קדושים, ג, יא).

'בעל מחשבה'

שאלה:

למדתי בחיי מוהר"ן את ש"ג שכותב שם מוהר"ן: "שמעתי
כשקירב אותי שקשה מאד מחמת בעל מחשבה שהוא אחד
מכ"ד דברים המעכבים את התשובה (רמב"ם הל' תשובה פ"ד ה"ה)
אבל אעפ"כ אנסה את עצמי".

והנה, מה שהבנתי, שהכוונה של 'בעל מחשבה' הוא מה
שהאדם רגיל להעמיק במחשבתו יותר מדאי, ומסובך
במחשבות וספיקות ובלבולים. אמנם, עיינתי ברמב"ם ושם
כתב 'בעל מחשבה רעה' (וזה לשונו: "חמשה דברים העושה אותם
ימשך אחריהם תמיד וקשים הם לפרוש מהן, לפיכך צריך אדם להזהר
מהן שמא ידבק בהן, והן כולן דעות רעות עד מאד, ואלו הן: רכילות,
ולשון הרע, ובעל חימה, ובעל מחשבה רעה, והמתחבר לרשע").
ותמוה לי: האם מוהר"ן"ת היה בכלל 'בעל מחשבה רעה' ח"ו.

וכן, אם הכוונה היא לכל 'בעל מחשבה', אני מרגיש שכמעט
אבדה תקוותי, כי לצערי אני 'בעל מחשבה' גדול, ואני רגיל
לחשוב הרבה על כל דבר וענין, עד כדי חלישות הדעת
ובלבולים רבים.
נא להשיבני קושט דברי אמת.

תשובה:

בס"ד נשתדל לענות בקצרה, על ראשון ועל אחרון אחרון.
לגבי מה שכתב הרמב"ם "בעל מחשבה רעה":

הן אמת שזוהי הגירסא ברמב"ם, וכן העתיקו הרבה ספרי מוסר,
אמנם מצאנו גם כאלה שהעתיקו רק "בעל מחשבה" ללא תיבת
"רעה", כגון בספר ראשית חכמה בשער התשובה פרק ו', וממנו
העתיק השל"ה במסכת יומא (פרק נר מצוה אות צ"ז).

כי מלבד מה שיש 'בעל מחשבה רעה' שחושב מחשבות רעות
ממש, הרי שיש תכונה של 'בעל מחשבה', שגם אם אין בזה חטא,
כי אינו חושב מחשבות רעות ואסורות רק שרגיל בריבוי מחשבות
ודאגות וכיו"ב, אעפ"כ יש בזה עיכוב גדול מלשוב אל ה' באמת, כי
זה מרבה עצבות ודאגות.

וכמו שכתב החיד"א בספרו 'כיצור לאדן' סימן ט', וזה לשונו: "לא
נקדן ולא עמקן ולא גרגרן. וסימן נ"ג הוא. ופ"י עמקן שהוא
מעמיק בעניני העולם וכן בדברי חבירו, וידאג ע"ב מזריע זרע, כי
זה מבטלו עבודת בוראו ומת"ן וגם יבוא לידי חולי, וזהו בכלל 'בעל
מחשבה' שכתב הרמב"ם ז"ל".

הרי לך להדיא, שגם מי שאינו חושב מחשבות רעות ואסורות, אלא
שיש לו תכונה שהוא 'עמקן' ומעמיק במחשבותיו יותר מדאי, הרי
הוא נכלל בגדר 'בעל מחשבה' שכתב הרמב"ם. כי תכונה זו מביתא
לידי עצבות.

[ומן הענין לציין לדברי המהר"ל מפראג שכתב דבר נפלא על מה שכתוב
בפסוק שמדבר על זמן הגאולה "אז תשמה בתולה במחול", וביאר
שדווקא הנשים והבתולות שאינן רגילות להיות בעלות מחשבה כ"כ,
אצלן יוצאת השמחה מן הכח אל הפועל עד כדי ריקוד ומחול. "מפני כי
הנשים, ובפרט הבתולות, אינן בעלות מחשבה, כמו כל איש אשר הוא
בעל מחשבה יותר. וכל מחשבה מעכב את השמחה שלא תצא לפועל
לגמרי, כי המחשבה מתנגד אליו השמחה. ולפיכך באנשים השמחה הוא

בלב, מפני שיש להם מתנגד מעכב השמחה לצאת לפועל. אבל הבתולה
אין מעכב אליה, כי אינה בעלת מחשבה, ונמצא אצלה השמחה בפועל"
(באר הגולה, באר הרביעי, פרק יג).

הרי לך, שכלל שהאדם הוא יותר 'בעל מחשבה', כך קשה לו יותר
להוציא את השמחה לפועל ולרקוד בפשיטות, ואם הוא בעל מחשבה
ביותר, קשה לו לשמוח אפילו בלב ונופל עליו עצבות, כדברי החיד"א
הנ"ל, ובאמת, רואים זאת בסיפורי מעשיות במעשה מחכם ותם, שכלל
העמיק החכם במחשבותיו, כך הלך והתרחק מהשמחה, עד שנפל
לכפירות ממש. משא"כ התם, לא רצה להעמיק במחשבותיו יותר מדאי,
ולכן היה בשמחה בפועל].

ואכן זהו עיקר עבודתנו בימי התשובה, לצאת מעמקות המחשבות
אל דרכי הפשיטות, ובשביל זה נוסעים אל הצדיק האמת על ר"ה,
שימשיך עלינו אור הפשיטות ויוציאנו מעומק עקמיות ריבוי
המחשבות. וכמבואר באריכות בליקוטי הלכות ה' בית הכנסת
הלכה ה', עיי"ש היטב באות כ"ד.

ושם כתב בתוך דבריו ענין מבהיל, שצריכים לצעוק אל ה' לצאת
אפילו מעומק המחשבות לצד הטוב, וזה לשונו: "זהו שצועקין
בראש השנה ממעמקים קראתי ה', 'ממעמקים' דייקא, כי מכל מיני
עמקים צריכין רק לצעוק ולקרוא לה' כדי לזכות לדרכי הפשיטות
והתמימות, שעל ידי זה עיקר קדושת המחשבה, כי יש עשרה
עמקים עומק טוב ועומק רע וכו' (כמובא בספר יצירה) ואפילו מעומק
טוב צריכין לצעוק לה', כי אפילו מחשבות טובות אסור להעמיק
בהם יותר מדאי, כידוע שלא יצא חוץ מן הגבול חס ושלום".

והנה, לגבי מש"כ בחיי מוהר"ן:

קודם כל - זה ברור ופשוט שמה שמוהר"ן"ת היה 'בעל מחשבה', אין
הכוונה אלא על מחשבות טובות וקדושות, שהיה דרכו להתעמק
יותר מדאי בכל דבר וענין, עד שהיה מפריע לו בעבודת ה'.

וכמו שכתב נכדו רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל בספרו 'טובות
זכרונות' (סימן ה'): "מוהר"ן"ת קבל לפני רבינו ז"ל שהוא בעל
מחשבה בלי שיעור, וזה אחד מכ"ד דברים המעכבין את התשובה,
הגם שהמחשבות הם מפלפול מגפ"ת וכיוצא מפוסקים, אך הם
מבלבלים בעת התפילה".

ומה שכתבת על עצמך, שאינך רואה תקווה איך לצאת מגדר 'בעל
מחשבה' - כבר ידענו שיש לרבינו עצות נפלאות על זה (ובמכתבים
מדבר מוהר"ן"ת הרבה על זה). ואם תחפש אחריהם, בוודאי תמצא אותם
בקל, ושב ורפא לך.

וכבר כתב מוהר"ן"ת בכמה מקומות, שבכח הצדיק האמת יכול כל
אחד לזכות למנוחת המחשבה. והרי לך אחד מלשונו: בענין
זה: "מנוחת המחשבה, בחינת ישוב הדעת, בחינת 'על מי מנוחות
ינהלני', בחינת הצדיק האמת הזקן שבקדושה שדעתו מיושבת
תמיד ואינו צריך עוד שום מלחמה עם המחשבות, בחינת 'בסבי
דעתא שקיט ושכינ'. ומשם צריך כל אחד להמשיך על עצמו
קדושת המחשבה לעמוד כנגד כל המחשבות רעות בשב ואל
תעשה. כי מי שמסתכל על הצדיק האמת, ואפילו אם אינו זוכה רק
להסתכל בספריו הקדושים בעין האמת, הוא יכול להביא התבוננות
אמתי בלבו להמשיך על עצמו קדושת המחשבה על ידי עצותיו
הקדושים שיזהר לקיימם באמת ובפשיטות" (ליקוטי ה', תפילין, ו, לג).

פנינים מאירים והודושים מהזורים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגרי"ם שכמעט שליט"א אשר ציון ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ספרי חסידות

שבנו הולך בדרך לא טוב רחמי האב שמעורר
לשוב אליו, ובכל יום בא ההתעוררות לאדם
לחזור בתשובה, וזהו שכתוב (עין חגיגה טו,
א) חוץ מאחר, שלא התעורר בהתעוררות
זה, אבל בוודאי אילו היה שב היו מקבלים
תשובות.
כתבי קודש מגיד משנה (קאזניץ) עמוד ג לט-52

הכת קול מעורר לתשובה אך האדם אפשר
להתעורר מעצמו

הנה בכל יום בת קול יוצאת ואומרת שובו
בנים (עין אבות פרק ו משנה ב), ואף שאין אנו
שומעין הכוזבים יש בזה תועלת שאדם
מתעורר בהם, כמו האב שמעורר לבנו, הגם

שיאמרו לפניהם קדוש, ובוודאי בעת ההיא
ישבחו ישראל להקב"ה שבח יותר מעולה
כפי השגתם, וזהו וקבצנו וכו' להשתבח
בתהלתך, דהיינו שיאמר עלינו קדוש כדרך
שאומרים עליך.

כתבי קודש מגיד משנה (קאזניץ) עמוד 6 לט-57

עתידין ישראל להשתבח בשבח שמשבחין
להקב"ה

"וקבצנו מן הגוים להדות לשם קדשך
להשתבח בתהלתך" (תהילים קו, מז). הקשה,
משתבח בעדו (בעצמו). ומתורץ, על פי
מה דאיתא (בבא בתרא עה, ב) עתידין ישראל

הריגת בעלי חיים ביום טוב

שחיטת בהמות ביום טוב

מלאכת שחיטה היא ממלאכת אוכל נפש שהותרה ביום טוב, דמותה לשחוט בהמות ועופות לצורך לאכול נפש, וכך היה נהוג בדורות שעברו שהיו שוחטים באמצע היום לסעודת יום טוב כמבואר באריכות פרטי הדינים בשולחן ערוך (סימן תצח).

אמנם במגן אברהם (סקט"ז מובא במשנ"ב ס"ק מט) הביא בשם המהרש"ל שבדורות האחרונים החמירו על עצמם שלא לשחוט בהמות ביום טוב, ורק עופות היו נוהגים לשחוט. וטעמם, לפי שמצוי הרבה פעמים שיצאו הבהמות טריפות בבדיקת הריאה, ולפעמים יש שרוב בהמות הם טרפות, ודבר זה משתנה לפי התקופות ולפי המקומות, וחששו שאולי יהיה מצב של רוב טרפות ולא ידע השוחט וישחוט, ונמצא ששחט שלא לצורך אוכל נפש. וכיון שבזמניהם היו מצויים טריפות רק בבהמות ולא בעופות, על כן החמירו רק בבהמות ולא בעופות.

שחיטת עופות בזמן הזה

ונהג, עד לא מזמן היו נהוג עדיין לשחוט עופות בעצם היום, אבל כיום נשתנה המצב ואין להתיר לשחוט תרנגולים ביום טוב, שבזמנינו מצויים הרבה טריפות בתרנגולים. כי כידוע עד לפני כשישים שנה לא היו מצויים טריפות בעופות, ורק לאחרונה על ידי גדולי הלא טבעי נתרבה בהם הרבה טריפות, וכפי שהנהיג אא"ז ז"ל בעל הקנה בושם להצריך בדיקת ריאות וצומת הגידין בתרנגולים שלנו, ונתפשט כן בכל המשחוחט בערי ארץ ישראל, ומידי יום אנו מוצאים הרבה טריפות בריאות ובצומת הגידין שהם טריפות מעיקר הדין, ואם כן דינם שיהו לבהמות שאין לשחטם ביום טוב מחשש שמא תמצא טריפה ונמצא ששחט שלא לצורך.

מטעם נוסף אין לשחוט כיום עופות, והוא מפני שבזמננו שיש מקפאים ומקרים אין מצוי בכלל שיאכל אדם ממה שנשחט בימיו, ובמשך כל השנה אוכלים ממה שנשחט כמה ימים או כמה חדשים מקודם, ואם כן הרי זה חשוב כמאכל שאינו מפיג טעם שאין טעם להתיר לשחוט ביום טוב (ואין דומה לשאר מאכלים שבמשך כל השנה אין משמרים במקרר, ע"י שעה"צ סי' תקד סק"ג), ולפי טעם זה יש להחמיר שלא לשחוט גם יונים ותורים.

להרוג יתושים וזבובים ביו"ט

יש להסתפק אם מותר להרוג ביום טוב יתוש או זבוב שמפריע לו, שיש לומר דכיון שמלאכת שחיטה הותרה ביום טוב, וקיימא לן במלאכת אוכל נפש דמתוך שהותרה לצורך אוכל נפש הותרה נמי לצורך קצת, אם כן מותר להרוג יתוש שמפריע לו. דאיסור הריגה נכלל במלאכת שחיטה שהיא 'נטילת נשמה' והותרה לצורך, ויתוש שמפריע לו נחשב כהריגה לצורך.

דעת המתירין

בספר חשוקי חמד (סוכה עמו קעא) מובא בשם הגאון רבי יעקב קמינצקי ז"ל שאם יתוש או זבוב מצערים אותו בסוכה מותר להרוג, דאמרינן מתוך שהותרה נטילת נשמה לצורך אוכל נפש הותרה גם לצורך כזה. וכן העלה הגאון רבי אלטר אליהו רובינשטיין ז"ל גאב"ד אנטווערפן בספרו מגדנות אליהו (ח"ג סי' קיד) שיש להקל בדין זה, דעצם הדבר שמסלק היתוש והזבוב שמפריע לו חשוב הנאה וצורך והותר ביום טוב.

גם בספר הנפלא משמרת המועדות (סי' תקיח ס"א עמו' תקכג) נטה להתיר על פי המפורש בגמרא כתובות (י) שמותר לעשות חבורה לצורך הגנת הגוף, דאיסור עשיית חבלה בגוף היא משום נטילת נשמה, שנכלל במלאכת שחיטה, והותר לכל צורך הגנת הגוף מדין 'מתוך'. וכתב: "מי שמרגיש שכינה או יתוש עוקצים אותו מותר לו להרוג, ואף מותר לרסס סם על יתושים וזבובים המטרידים את האדם, ובפרט אם מפריעים לו לישון, וכן מותר להרוג דבורה שעלולה לעקוץ ולהכאיב, אבל אין לפזר סם במקומות שעלולים להיות שם נמלים וכדומה שאינם מצערים את האדם." ע"כ.

אם אומרים 'מתוך' בשחיטה

אמנם, מצינו בפוסקים שלא רצו לסמוך על היתר זה, שלפי שיטת הפרי חדש (רס"י תצה) והפרי מגדים (בפתיחה הל' י"ט ח"א אות ח) לא אמרינן 'מתוך' רק במלאכת הוצאה והבערה, אבל בשאר מלאכות לא, ולשיטתם לא הותר לשחוט ולהרוג בעלי חיים רק לצורך אוכל נפש ממש ולא לכל צורך שהוא, וזה שמסלק היתוש או הזבוב שעוקצו אינו חשוב כאוכל נפש ממש רק כצורך קצת. אכן המשנה ברורה (סי' תקיח סק"א) סתם בפנים כדעת הפוסקים דאמרינן 'מתוך' גם במלאכת שחיטה.

הנאה מסילוק צער

אבל מצד אחר יש לפקפק על היתר זה, ממה שמצינו שאסור לחמם מים ביום טוב לצורך הגעלת כלים, מכיון שבישול מי ההעלה אינם לצורך אוכל נפש רק להכשיר הכלי (סי' תקט משנ"ב ס"ק כו ושעה"צ ס"ק לא), ואף שמלאכת בישול היא מלאכה המותרת ביום טוב, ורוצה לבשל מים כדי להכשיר הכלי כדי שיהא ראוי לבשל בתוכו, אין זה נחשב לצורך אוכל נפש כיון שאינו נהנה מגוף המים שנתבשל לו מהכלי שהוכשר. ואם כן הוא הדין בנידון דידן יש לומר דכיון שאינו נהנה מגוף היתוש רק מסלק ממנו ההיזק והצער הרי זה אסור, ואין זה נחשב כצורך.

אמנם, מאידך גיסא במלאכת כיבוי מצינו שגם סילוק היזק וצער נחשב כצורך אוכל נפש, כמבואר בסיומן תקי"ד (ס"א) דלשיטת הרמ"א מותר לכבות אש כדי להציל הקדירה כדי שלא ישרף, אם אי אפשר בענין אחר, ואף שאין הכיבוי מסייע כלום לאוכל נפש אלא

"קְרָבָה שְׁנַת הַשְּׁבַע"

ואיסור זה הוא רק בתבואה וירקות, אבל בפירות העץ אין חשש זה, שאין שותלים אותם בכל שנה (ונחלקו הפוסקים אם גזרו חז"ל איסור בשמור ובעד).

ד) ממה שנאמר בתורה 'לאכלה' דרשו חז"ל שפירות שביעית נועדו אך ורק לאכילה ואסור להפסידם ולקלקלם. ולכן המקלף פירות וירקות והקליפות ראיות לאכילה, צריך לשמור על קדושתם, וכן שאריות אוכל שעדיין ראיות לאכילה אסור לזרוקם לתוך פח אשפה מלוכלכת, שזה נחשב להפסד פירות שביעית בידיים, ויש לייחד פח שמיטה נפרדת.

ה) עוד דרשו חז"ל 'לאכלה' ולא לסחורה, שאסור לסחור בפירות שביעית, והמוכר פירות הקדושים בקדושת שביעית נתפסת קדושת שביעית בכסף שקיבל עבורם. ועל כן מי שקונה מצרכים במקום שמוכרים בו הרבה פירות הקדושים בקדושת שביעית ואין שם פיקוח של שמיטה, יש לחשוש שחלק מהמעות שבחנות הם דמי שביעית, ואם מקבל עודף מהקופאי יש לחשוש שעודף זה הוא מדמי שביעית שנמכרו באותה חנות (עי' מנח"י ח"ו סי' קכט).

ו) אסור לאכול מפירות שביעית רק בעוד שהפירות מאותו המין מצוי בשדה, ואחר כך חייב להפקיר הפירות.

ז) כל חוב כספי שאדם חייב לחברו, נשמט בסוף שנת השמיטה ונפטר הלווה מלשלמו, אלא אם כן ערך המלוה 'פרזבול' שהרי זה כמוסר שטרותיו לבית דין והם תובעים החוב.

עומדים אנו לקראת שנת תשפ"ב שנת השמיטה, ואמרו חז"ל "שואלים ודורשים בהלכות החג שלשים יום קודם החג", על כן נציג כאן כללי מצות שמיטה, והיא כוללת שבעה דברים:

א. לשבות מעבודת האדמה. ב. להפקיר השדה והפירות. ג. איסור אכילת ספחים. ד. איסור להפסיד פירות שביעית. ה. איסור לסחור בפירות שביעית. ו. מצות ביעור. ז. מצות שמיטת כספים.

א) מן התורה אסור לזרוע שתלים ולנטוע אילנות, וכן אסור לחרוש לגזום אילנות לקצור ולקטוף כדרך הקוצרים. שנאמר "ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה" וגו' (ויקרא כה). וחז"ל אסרו את כל סוגי עבודות המועילות לגידול הצמחת פירות. ויש אומרים דבזמן הזה נוהג מצות שמיטה רק מדרבנן, וכן פסק החזון איש (סי' ב אות ד"ה והנה מבואר).

ב) חייב אדם להפקיר את כל היבול שתוציא שדה בשנת השמיטה, שנאמר "והשביעית תשמטנה ונטשתה" (שמות כג יא). וכתב בשו"ת אגרות משה (י"ד ח"ג סי' ז) שבעל השדה חייב להפקיר שדהו בפה מלא, וכן מובא בשם הגרש"א ז"ל (דיני שביעית פ"ד ח"ג) שצריך להפקיר בפה ובפני שלשה.

ג) כל זרע שנצמח בשנה השביעית אסורו חז"ל באכילה אפילו אם נצמח מאליה, לפי שבזמן חז"ל היו עובדי עבירה זורעים את שדותיהם בשנת השמיטה והיו אומרים שהם ספחים שגדלו מעצמם, על כן גזרו איסור על כל הזרעים הנצמחים כדי למנוע שלא יבואו לזרוע בשנת השמיטה.

שמונע ההיזק על ידי כיבוייה הרי זה נחשב כצורך לאוכל נפש, שעל ידי זה מציל את האוכל. ואם כן גם בנידון דידן יש לומר שאם אינו יכול להציל עצמו בענין אחר, נחשב הריגת היתוש כצורך לאוכל נפש, שעל ידי זה מציל את גופו וכל הנאת הגוף נחשב כצורך אוכל נפש (עי' סי' תקיח סק"א).

אין המלאכה כדרך של אוכל נפש

ועדיין יש לחלק, שאין מתירין מדין 'מתוך' רק כשנעשה המלאכה בצורה הרגילה שהותרה לצורך אוכל נפש, אבל אם נעשה המלאכה בצורה שאינו לצורך אוכל נפש אין מתירין. כי כן מצינו במלאכת לישה, שאסור לגבל טיט ביום טוב לצורך סתימת התנור (סי' תקז ס"ז), ואף דאיסור 'גיבול' נכלל במלאכת 'לישה' שהיא מלאכה המותרת ביום טוב, אף על פי כן לא הותר לגבל טיט לצורך. דלא אמרינן 'מתוך' רק בלישת עיסה שהיא דרך המלאכה של אוכל נפש, ולא בגיבול טיט שאינו דרך המלאכה של אוכל נפש (עי' משנ"ב שם סקמ"א דגם ה"ן לא התיר מן התורה רק משום שנעשה לצמק התבשיל וכמו מירוח שם בס"ק ל"ז, אבל לא משום מתוך של לישה). ואם כן יש לומר דגם הריגת בעל חי אסור באכילה כמו יתוש וזבוב אינו נחשב

כמלאכת אוכל נפש ולא אמרינן בזה 'מתוך', שאין זה דרך מלאכה של אוכל נפש ודומה לגיבול טיט שאסור.

דעת האוסרים

יש להביא ראיה מדברי המשנה ברורה בהלכות חול המועד (סי' תקלג ס"ק כ) שאסור להרגם ביום טוב, שכתב דבחול המועד מותר להרוג זבובים ויתושים שמצערים את האדם דאין לך צורך אדם גדול מזה, ומדהתיר רק חול המועד משמע דביום טוב אסור. וכן מובא בהליכות אבן ישראל (עמו רנו אות ד) שאסור להרוג יתוש ביום טוב אף על פי שמצער, וכן העלה בשו"ת משנה הלכות (ח"ח סי' רצה).

ובשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' נח אות ה) להגרש"א ז"ל כתב לשואל דלכאורה צריך להיות מותר משום 'מתוך', שהרי יש בזה צורך קצת שמפריעו ומצער, ועושה כן כדי שיוכל לישון ולישב רגוע. ומכל מקום אפשר שאין לרסס על יתושים לכתחילה, דאפשר שהוא גם הורג כאלה שאינם מפריעים כלל. ומסיים: "על כל פנים גם לי אין זה ברור".

שטיכיא

מנעוריו הקדיש הרה"ח רבי יונה לבל זצ"ל את עצמו לעבודת ה' בכל לב ונפש. משנות הילדות זוכר אני אותו, כחבור, כשהוא מבלה שעות רבות בתורה ובתפילה בבית הכנסת "העגונה" דחסידי ברסלב, אשר היה סמוך לבית הוריי ברובע המוסלמי שבעיר העתיקה.

כה קרוב היה בית הכנסת לביתנו, עד שעמד רבי יונה בעוד ליל בחצר בית הכנסת וקרא בקול את שמו של אבי זצ"ל, להקיצו משנתו לקראת שעת "חצות". לא אחת היה עומד אבי ליד חלון ביתו ומשוחח בדרכי העבודה עם רבי יונה שעמד בחצר בית הכנסת, ובצוותא טיכסו עצה כיצד לנצח במלחמת היצר ובחובות האדם בעולם.

ובאמת, מי שהיה שומע את ר' יונה מדבר דיבורי תכלית, הרגיש מיד שינוי בנפשו. מעשה וקבוצה מאנשי שלומנו נסעה להשתטח על קברי צדיקים. הנהג היה תמים וישר, אך לדאבון הלב לא ידע כמעט מאומה על זכירתו להיות יהודי, וכל שכן שלא הבין מהי המשמעות העצומה של דבר זה. רבי יונה שראה זאת, הצטער בצער השכינה, והחליט שחייבים ללבב את ליבו של הלה. מיד התיישב לידו והחל לשוחח עמו:

היודע אתה איזה צדיקים אתה מסיע כאן? היש לך מושג כמה מצוות ומעשים טובים מכילים האנשים היושבים כאן?

החיוך של הנהג התרחב וניכרה עליו הנאה רבה מן הזכות היקרה שנפלה בחלקו.

ואז המשיך ר' יונה:

דע לך, שאם תרצה תוכל אתה בעצמך לרכוש הרבה יותר זכויות מכל הצדיקים שנוסעים כאן!

כיצד? - תמה הנהג.

ור' יונה השיב:

חז"ל אומרים שהעושה תשובה מאהבה הזדונות נעשין לו כזכויות (יומא פו.) ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים עומדים (ברכות לד.) אם כן - סיים ר' יונה - אם תחליט לשוב בתשובה ולקבל עליך שמירת תורה ומצוות תגיע לדרגה גבוהה, הרבה יותר מכולנו, כי דווקא בגלל שצברת בחיך כל כך הרבה עבירות - תגדל באותה מידה מידת זכויותך...

וכך המשיך ר' יונה ודיבר על לב הנהג דיבורי התחזקות והתעוררות, שעשו עליו רושם עז, עד שמתוך התרגשותו המרובה החל הנהג לאבד שליטה על ההגה... וכראותו שכמעט ונשקפת לנוסעים סכנה ביקש מר' יונה שיאיל נא לפסוק קימעה מדיבורי המרגשים...

ושוב היה מעשה, בעיצומה של פרשיית תעלומת 'וסלה שוכמכר', נכדו של הרה"ח הישיש מאנ"ש רבי נחמן שטראקס זצ"ל. השלטונות הפעילו אז מאמצים כבינים לדלות מפי הסבא הצדיק מידע על מקום הימצאו של הנכד. באותו זמן הוצמד אליו שוטר שהתלווה אליו לכל מקום, כדי להטות אוזן לכל שיחותיו ולנסות לפענח ממוצא פיו או מסובביו, איזה סימן על הפרשיה העלומה שהסעירה בשעתה את כל המדינה.

לפנות ערב של שבת קודש, כשבבית מדרשנו במא"ש הסבו אנ"ש לסעודה שלישית, ישב רבי נחמן בתווך, ומולו השוטר החילוני. ראה אותו ר' יונה ופנה לעברו:

חושב אתה שהגעת לכאן בגלל יוסלה? לא! הגעת לכאן כי בשמים רצו שתשב בין ערליכע אידן בעת רצון של רעוא דרעוין וישמעו אוזניך דיבורים קדושים...

וכך השפיל ר' יונה את עצמו וישב עם כל אדם רחוק שפגש, בנסיון להבעיר את הניצוץ שטרם כבה בליבו. בלשונו המתוקה והחלקלקה הצליח לסלול מסילות בליבות רבים, שחביים לו את חייהם הרוחניים.

פעם ישב רבי יונה עם צעיר קל דעת והחל להשפיע עליו דיבורי אמונה. באמצע השיחה התפלא איש שיחו לראות שרבי יונה יודע ומרגיש את כל אשר עובר במחשבתו. "מנין יודע אתה מחשבותיי?" - תמה הלה. ורבי יונה השיב לו בצחות לשונו ובענוותנותו המופלגת: "שבאבניק מבין שבאבניק..."

הרה"ח רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל קרא פעם לרבי יונה, שעסק לפרנסתו במכירת חפצים ישנים "יד שניה": "יונה, עזוב את ה"שמאנצעס" והתחל לקרב את בני העוורים!"

אך רבי יונה עשה זאת בלאו הכי...

בן עילוי היה לו לרבי יונה, ה"ה הרה"ח רבי פייבל לבל זצ"ל. במוחו החריף והמפולפל למד תורה בליקוטי מוהר"ן בעיון רב, וחזר עליה עשרות פעמים [1]. ובכל מקום שרבינו מזכיר איזה מאמר מתנ"ך או מחז"ל, עיין במקורות, ולאחר מכן כשלימד את התורה לפני הציבור סטסל ופירש היטב את דברי רבינו עם כל המקורות, וגילה בהם חידושים נפלאים, פלאי פלאות, עד שכל מילה של רבינו האירה באור מחודש לגמרי!

ידע ומומחיות רבה קנה רבי פייבל בחכמת התכונה. לקראת קיום המצוה הנדירה של "ברכת החמה" העמיק רבי פייבל ברוב גאונותו, והשקיע שעות על גבי שעות בסוגיא עמוקה ורחבה זו, ואף התפלפל עם כמה מאנ"ש בבית מדרשנו במא"ש והסביר להם בפרוטרוט את מהלך הילוכה של השמש. לפתע נכנס אביו לבית המדרש וברצותו להזכירו על התכלית האחרון קרא לעברו: "פייבל, לאז שוין האפ די זון, זי וועט גיין אן דיר. זאג 'ליקוטי תפילות' און ראטייווע זיך... [2] - עזוב כבר את השמש, היא תלך בלעדך. קרא 'ליקוטי תפילות' והצל את עצמך..."

התכלית עמדה תמיד לנגד עיניו. זוכרני שחזרנו מלוויית של החסיד רבי שלום יוסף סופר זצ"ל, מזקני ופארי אנ"ש במאה שערים, וכשכולנו ברשימו של זכרון עולמו דאתי, הפך זאת רבי יונה לעובדא ולמעשה, וקרא: "אבער אונז לעבן נאך" - אבל אנחנו נותרנו עדיין בחיים! כלומר, כל זמן שאנו חיים אפשר עוד לתפוס עוד מצוות ומעשים טובים!

כל אימת שמצא רבי יונה נערים צעירים היה קורא לעברם: "גיבט אכטונג אייער פראדז'קטארן" - שמרו נא על ה"פרוז'קטורים" שלכם... כשכוונתו לעוררם על שמירת טהרת עיניהם...

וכשרצה רבי יונה ללמד בני יהודה קשת היה אומר להם שבארצות המערב עורכים מלחמת קרב, המכונה "ש'ט'ק'א", דהיינו שכל אחד מן הלוחמים אוזח בידיו שני חרבות, חרב בכל יד, וכך היו ניגחים ונרצחים איש בחרב רעהו. בילדותי שמעתי שבאיזה מדינה ערבית התקיימו שלושת ימי 'שט'כיא', כשלווחמים יצאו לחוצות ודקרו זה את זה במשך שלושה ימים!

ואז הפטיר רבי יונה:

גם אנו צריכים להילחם עם היצר הרע מלחמת "שט'כיא", שאפילו אם היצר עומד מולנו וחרבותיו שלופות בידיו להמיתנו, עלינו לקחת רוחמים בדינו ולדקרו בלי פחד!

והיה רבי יונה מפרש שזה מה שנאמר על הרשב"י: "וחרב הוצאת מתערה שלפת נגד צוררך" - רבי שמעון בר יוחאי לחם מלחמת חרב נגד הסטרא אחרא פנים מול פנים, עד לנצחון!

זהו כלל גדול בקרב של מלחמה גשמית, שצריך כמה שפחות יותר להביט על המכות שמקבלים, וכמה שיותר לשמוח על כל נקודה של מכה שקיבל האויב. וכן ממש עלינו לנהוג במלחמת מצוה שלנו; לא להיבהל מהמעידות שמענדנו ומהמכות שקיבלנו, אלא לשמוח על כל נקודה טובה שזכינו לעשות למען השי"ת!

ר' מענדל

ר' מענדל ז"ל מכפר הסמוך לטשעריץ, היה מתלמידי רבינו ז"ל, ומוזכר בכוכבי אור אנשי מוהר"ן (אות כ"ח אות ו) בין אנשי רבינו ז"ל שעסקו במשא ומתן. וכן מוזכר בשמות הצדיקים בין תלמידי רבינו ז"ל.

תפילה במסירות נפש

מעלתו ומדרגתו בעבודת ה' מתואר קצת ע"י רבי אברהם ב"ר נחמן בספר 'כוכבי אור', וז"ל: "ר' מענדל ז"ל מכפר הסמוך לטשעריץ, היה איש עוסק במשא ומתן כל ימיו, ויראתו ועבודתו, ובפרט עבודת התפילה שלו, היה נשגב ועצום מאד, כי היה מתפלל במסירת נפש ובדביקות נפלא, עד שמשם נתבטל גשמיותו."

ביטול כל ההרגשות

"ופעם אחת נתעורר דליקה בביתו, והוא עמד אז באמצע תפילתו בדביקות גדול ונורא, ובביטול כל הרגשות, עד שלא ראה ולא שמע כלל את קול הרעש שנתעורר מאנשי ביתו ומשאר אנשים שעמדו שם, עד שהוכרחו איזה ערלים שהיו אז בביתו, ליקח אותו בידיו ולהוליכו עד למרחוק, ושם עמד ולא זז ממקומו ומדביקותו עד שגמר את התפילה" (כוכבי אור אנשי מוהר"ן אות כ"ח).

"המדליה שלי"...

רבינו שיבחו מאד, ואמר פעם עליו: "מענדל הוא המדליה שלי - ער איז מיין מאנדאל", כי בלע"ז 'מאנדאל' הוא כמו 'מענדל' לשון נופל על לשון (שיש"ק ח"ב אות ר"ז).

ר' מרדכי רוטנזייט

ר' מרדכי רוטנזייט היה מעשירי ונגידי עיר ברסלב, אשר החזיק את רבינו ז"ל מידו הרחבה.

הרה"ק רבי ברוך ממזעבז זי"ע דודו של רבינו ז"ל, הוא אשר השתדל לטובת רבינו שיבוא לדור בעיר ברסלב, כיון שהעיר היתה שייכות לתחום ה"מגידות" שלו, ודיבר עם ג' נגידים מן העיר, הלא הם: משה חנקעס, ר' מרדכי רוטנזייט, ור' משה ה' העיני [המכונה 'משה העניעס'], שידאגו לספק לרבינו פרנסתו ולתת לו מטבע 'רענדל' בכל חודש, וכן השיג מהם עוד ג' רענדל למפרע עבור הוצאת העברת הדירה וכדומה מעיר זלאטיפאלי לברסלב. ולא רק שהסכימו לזה אלא עוד הכפילו הסכום, היינו שנתנו לרבינו ב' רענדליך לכל חודש וששה רענדלאך למפרע (שיש"ק ח"ב אות קע"ג).

שלשה נגידים אלו תמכו את רבינו ז"ל בקביעות (שיש"ק ח"ב אות מ"ח).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמן שווארצמן שליט"א בעמ"ס "אוצרות עלים לתרופה".

072.332.3300

1-929.8415.876

44-203.1500.313

בא"י:

בארה"ב:

באירופה:

מערכת שיעורים נפש משיבת

שיעורי הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

072.3323.796

קול אנ"ש דקהילתינו